Methoden en definities Enquête Beroepsbevolking 2009

1. Enquête beroepsbevolking

De Enquête Beroepsbevolking (EBB) is een zogenaamd roterend panelonderzoek. Respondenten worden in totaal vijf maal benaderd voor de Enquête beroepsbevolking. Voor de eerste benadering bezoekt een interviewer van het CBS de mensen thuis (Computer Assisted Personal Interviewing, CAPI). De vier vervolgpeilingen worden telefonisch afgenomen (Computer Assisted Telephone Interviewing, CATI). De totale periode dat mensen deelnemen aan de enquête bedraagt 12 maanden. Het eerste interview duurt ongeveer een half uur per huishouden. De vervolginterviews zijn binnen enkele minuten afgehandeld. Dit roterende paneldesign is ingevoerd in het vierde kwartaal van 1999. Daarvoor bestond de EBB uit één CAPI peiling. Het design van de EBB tot 1999 is daarmee vergelijkbaar met de eerste peiling van de EBB vanaf eind 1999.

In 2001 was het roterende paneldesign voor het eerst volledig operationeel. Bij analyses van de uitkomsten gebaseerd op het volledige design (CAPI/CATI) en uitkomsten op uitsluitend de eerste peiling (CAPI) bleken deze voor een aantal kernvariabelen uiteen te lopen. Hiervoor moest een oplossing worden gezocht. De op het nieuwe design gebaseerde cijfers zouden immers tot afwijkende jaarschattingen leiden ten opzichte van de jaren daarvoor. In de tussentijd werden de jaarcijfers over de beroepsbevolking gebaseerd op alleen de CAPI-waarnemingen. Daarmee bleven de cijfers vergelijkbaar met de cijfers die tot dan toe werden gepubliceerd. Voor de maandelijkse cijfers over de werkloosheid werd al wel het volledige paneldesign gebruikt. Deze cijfers worden al een aantal jaren gebaseerd op CAPI én CATI waarnemingen. Een aparte weging voor deze beperkte set aan cijfers, maakte dit mogelijk.

Vanaf 2007 zijn voor het eerst jaarcijfers gepubliceerd die gebaseerd zijn op alle vijf EBB peilingen samen. Een nieuwe weegmethode voor de EBB maakt het mogelijk om alle vijf peilingen samen te gebruiken. Uitkomsten uit steekproefonderzoeken kennen een onnauwkeurigheidsmarge. Door alle vijf de peilingen van de EBB samen te gebruiken, zijn de jaarcijfers gebaseerd op gegevens van veel méér respondenten dan wanneer alleen de eerste peiling wordt gebruikt. Hierdoor worden de onnauwkeurigheidsmarges op de uitkomsten kleiner. Dit biedt de mogelijkheid om meer gedetailleerde jaarcijfers temaken op basis van de EBB. Ook biedt het de mogelijkheid om voor een beperkte set aan variabelen kwartaalcijfers te publiceren. Daarnaast sluiten de driemaandsgemiddelden over de werkzame en werkloze beroepsbevolking qua niveau weer aan bij de gepubliceerde jaarcijfers (en de kwartaalcijfers).

In 2008 is bovendien een longitudinale weging voor de EBB ontwikkeld. Deze maakt het mogelijk om stroomcijfers te maken op basis van de EBB. In 2009 zijn op StatLine (de elektronische databank van het CBS) voor het eerst stroomcijfers gepubliceerd over arbeidsmarktmobiliteit na drie maanden en de beroepenmobiliteit na een jaar. De cijfers over arbeidsmarktmobiliteit beschrijven de wisselingen tussen de werkzame, werkloze of niet-beroepsbevolking. De cijfers over beroepenmobiliteit laten zien welke personen een jaar later werkzaam zijn in een ander beroep. Dit laatste is gedaan voor personen die in twee opeenvolgende jaren werkzaam waren in een baan van 12 uur of meer per week. In 2010 wordt StatLine verder uitgebreid met tabellen over stroomcijfers.

2. Vragenlijst

De vragenlijst ten behoeve van het veldinterview (eerste peiling, CAPI) is vrijwel gelijk aan de vragenlijst die tot en met september 1999 is gebruikt voor de EBB. Er wordt een breed scala aan arbeidsmarkt(gerelateerde) vragen gesteld aan de respondenten. Soms worden in de eerste peiling op verzoek van derden, op tijdelijke basis, extra vragen aan de EBB toegevoegd. Op basis van de gegevens die worden verzameld in de eerste peiling van de EBB worden uitsluitend jaarcijfers gemaakt. In de vervolgpeilingen wordt een beperkte set van modules uit de eerste peiling herhaald. Het hoofddoel van de vervolgpeilingen is het verzamelen van voldoende gegevens om kwartaalcijfers te kunnen maken. Alleen de gegevens die op kwartaalbasis gepubliceerd worden, worden verzameld in de tweede tot en met de vijfde (CATI) peilingen. In deze peilingen wordt de informatie die de respondent al eerder heeft opgegeven gebruikt. Er wordt per module vastgesteld of er iets is gewijzigd in de situatie van de respondent. Zo nee, dan wordt er verder niets gevraagd en worden de gegevens uit de vorige peiling gekopieerd. Zo ja, dan worden de actuele gegevens uitgevraagd en vastgelegd. Figuur 1 is een weergave van de globale structuur van de vragenlijst. Schema's van de volledige vragenlijst zijn via de CBS website elektronisch beschikbaar, op de *themapagina arbeid en sociale zekerheid*.

http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/methoden/dataverzameling/overige-dataverzameling/2008-ebb-vragenlijst-art.htm

Voor de beschrijving van de *werkzame beroepsbevolking* worden in de EBB vragen gesteld over:

- het werken als werknemer, het werkzaam zijn in een eigen bedrijf of het bedrijf van ouders/ partner, het werkzaam zijn voor één of voor meer bedrijven ter bepaling van de positie in de werkkring (werknemer of zelfstandige);
- het in vaste of tijdelijke dienst zijn, de duur van het tijdelijke dienstverband, het in dienst zijn voor een vast of een wisselend aantal uren, het werken als uitzendkracht, invalkracht, oproepkracht ter bepaling van het dienstverband;
- de naam en het adres van het bedrijf waar men werkt, het soort bedrijf of instelling en de omvang van het bedrijf ter bepaling van de economische activiteit van het bedrijf;
- de beroepsomschrijving, de voornaamste werkzaamheden, het leiding geven, de leidinggevende werkzaamheden en het aantal personen waaraan leiding gegeven wordt ter bepaling van het beroep;
- het aantal uren dat men in dienst is, het aantal uren dat men gemiddeld per week werkt ter bepaling van de arbeidsduur;
- ploegendienst, avondwerk, nachtwerk, werk op zaterdag en zondag ter bepaling van de werktijden.

Personen met een werkkring van minder dan twaalf uur krijgen een afzonderlijke route door de vragenlijst om vast te stellen of ze tot de werkloze beroepsbevolking behoren. Voor de beschrijving van personen die *geen betaald werk* hebben, worden vragen gesteld over het willen hebben van betaald werk, de gewenste arbeidsduur, de termijn waarop men kan beginnen en over de activiteiten die men verricht heeft om werk te vinden. Deze vragen worden gebruikt om de werkloze beroepsbevolking te onderscheiden van de niet-beroepsbevolking.

Figuur 1
Beknopte modulestructuur vragenlijst EBB, 2009
* Alle modules waar een (*) sterretje achter staat, komen ook in de CATI peilingen voor.

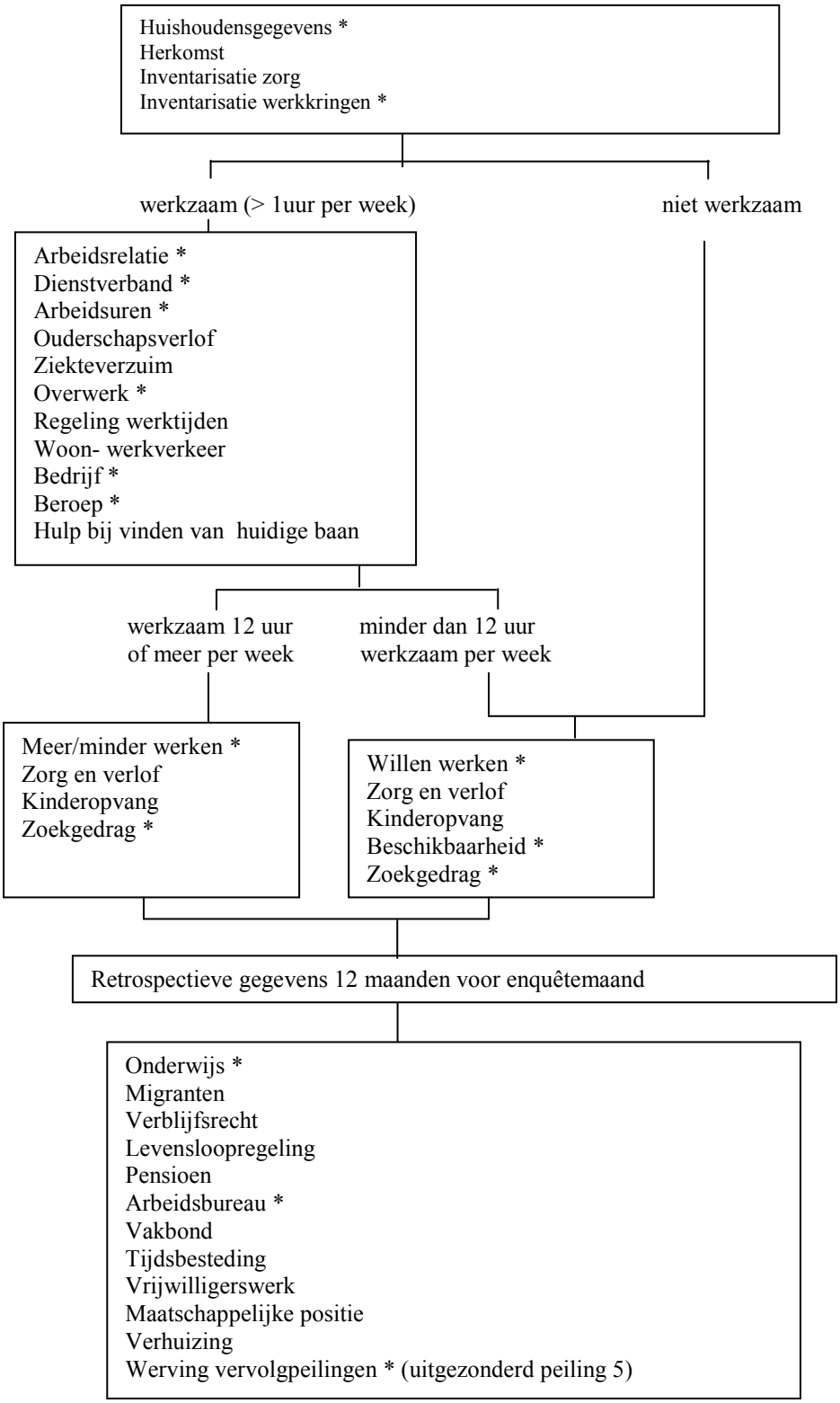

3. Steekproef

De EBB is een steekproefonderzoek onder personen die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (institutionele bevolking). In de populatietotalen die voor de ophoging worden gebruikt, is de institutionele bevolking dan ook niet opgenomen.

De steekproef is een zogenaamde gestratificeerde tweetrapssteekproef. In de eerste trap zijn gemeenten getrokken en is vastgesteld hoeveel adressen in deze gemeenten moeten worden geselecteerd. Gemeenten met 7.300 of meer adressen (gemiddeld circa 18 duizend inwoners) zijn alle maanden van het jaar in de steekproef vertegenwoordigd. De overige gemeenten zijn verdeeld over 66 strata die gevormd zijn op basis van 40 COROP-gebieden (Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma). Vervolgens zijn hieruit gemeenten getrokken met kansen evenredig met het aantal adressen. Het aantal maanden dat deze gemeenten in de steekproef zijn opgenomen, is evenredig met het aantal adressen.

In de tweede trap is per gemeente een systematische steekproef van adressen getrokken. In elke gemeente in de steekproef worden ten minste twaalf adressen getrokken. In gemeenten die meer dan één maand of het gehele jaar in de steekproef vallen, worden de adressen zodanig verdeeld dat telkens groepen van twaalf adressen (clusters) tot de steekproef behoren. Die twaalf adressen uit een cluster komen uit een zelfde buurt of wijk met als gevolg dat de kenmerken van de bewoners van die adressen op elkaar lijken. Deze 'clustering' heeft niettemin weinig invloed op de variantie van de schattingen [1].

Als steekproefkader is het Geografisch Basisregister (GBR) gebruikt. Het GBR is een lijst van alle adressen in Nederland die wordt samengesteld door TNT Post. Voor de EBB is in 2009 elke maand een steekproef van ongeveer 13 duizend adressen getrokken. In totaal ging het in 2009 om 159 duizend adressen. Sommige adressen vielen uit omdat ze niet gevonden konden worden of omdat ze onbewoond waren. Daarnaast zijn adressen waarvan bekend is dat daarop inrichtingen, instellingen of tehuizen zijn gevestigd verwijderd uit de steekproef. Uitdunning van de steekproef heeft plaatsgevonden van adressen waar uitsluitend mensen van 65 jaar of ouder wonen. Bij de uitdunning worden adressen waar een niet-westers allochtoon of iemand in de leeftijd van 14 tot en met 26 jaar woont, buiten beschouwing gelaten; m.a.w. deze groepen worden oververtegenwoordigd. Per 2009 worden de adressen waar iemand woont die is ingeschreven bij het Centrum voor Werk en Inkomen oververtegenwoordigd met een factor 2; dit om de variantie op de schatting van de werkloosheidsfractie te reduceren. In 2009 zijn uiteindelijk 58 duizend adressen benaderd (zie staat 1A).

Staat 1A
Steekproef, respons en non-respons, EBB 2009

	x 1 000	
Uit te zetten steekproef	159	
Uitval	101	1)
Totaal benaderde adressen	58	
Totaal benaderde huishoudens	58	
Respons	37	
Non-respons	20	

1) Niet uitgezette, onvindbare en onbewoonde adressen

[1] De Ree S., Cluster Effect in the Labour Force Survey, Netherlands Official Statistics, 1989,4/1,p.32.

Staat 1B
Samenstelling respons, EBB 2009

	CAPI	CATI				Totaal CATI	Totaal CAPI + CATI
	1e peiling	2e peiling	3e peiling	4e peiling	5e peiling	peiling 2-5	peiling 1-5
Volledig responderende huishoudens	36.416	32.543	32.484	32.105	33.047	130.179	166.595
Personen	75.258	66.212	65.827	64.698	66.264	265.918	338.259
w.v. 15-64 jaar	70.243	60.841	59.674	57.899	58.700	240.031	307.357
65 jaar en ouder	5.015	5.371	6.153	6.799	7.564	25.887	30.902
Partiële respons	388	3	4	0	4	11	399

4. Veldwerk

Ten behoeve van het CAPI veldwerk zijn ongeveer 300 interviewsters ingeschakeld, die door het CBS zijn opgeleid. Voor het telefonisch interviewen zijn circa 130 interviewers ingeschakeld, die ook door het CBS zijn opgeleid. De interviews worden afgenomen met behulp van een computer. Computerondersteund enquêteren heeft een aantal voordelen. Allereerst worden foutieve doorverwijzingen van de ene vraag naar de andere (routingfouten) vermeden. In de tweede plaats kunnen tijdens het interview inconsistente antwoorden direct gesignaleerd worden zodat daarover met de respondent kan worden overlegd. De voornaamste reden is echter dat het mogelijk is vragen toe te spitsen op de specifieke situatie van de respondent. Het interview neemt daardoor meer de vorm aan van een gesprek dan mogelijk is bij gebruik van een papieren vragenlijst.

Per huishouden worden maximaal acht mensen geënquêteerd. Niet altijd zijn alle te enquêteren leden van het huishouden in de gelegenheid om aan de enquête deel te nemen. De vragen mogen dan worden voorgelegd aan een ander lid van het huishouden, proxi-beantwoording. Er wordt dan wel nagegaan of de proxi voldoende informatie heeft om de vragen te beantwoorden. Door het toelaten van deze zogenoemde *proxi-interviews* wordt het aantal partieel responderende huishoudens gereduceerd. Voor 38 procent van de personen in het CAPI-gedeelte van de enquête werden de gegevens door middel van een proxi-interview verzameld. Voor het CATI-gedeelte ligt het percentage proxi met 49 % beduidend hoger.

5. Schattingsmethode

De schattingen van de jaarcijfers worden berekend als jaargemiddelden. De populatiegegevens over 2009 die bij de schatting zijn gebruikt, zijn verkregen door interpolatie. Deze interpolatie is gebaseerd op de standcijfers van de Nederlandse bevolking per 1 januari 2009 en 1 januari 2010. Tot en met 2003 werden de populatiegegevens verkregen middels lineaire extrapolatie. Met ingang van 2003 is de methode van interpolatie met terugwerkende kracht vanaf 2000 toegepast.

Met het beschikbaar maken van de cijfers over 2007 is een nieuwe weging voor de EBB geïntroduceerd. Deze nieuwe weging is teruggelegd tot en met 2001. Bij deze weging wordt, meer dan bij de tot dan toe gehanteerde weegmodellen, gebruik gemaakt van registers. Er worden drie registers gebruikt, te weten de Gemeentelijke basisadministratie (GBA), Ingeschrevenen UWV Werkbedrijf en Inkomensgegevens. Daarnaast wordt een panelweging toegepast. Het ophogen van de waarnemingen naar de populatietotalen (exclusief de bevolking in inrichtingen, instellingen en tehuizen) vindt plaats in twee stappen.

In de *eerste stap* worden aan de waarnemingen startgewichten toegekend. Deze startgewichten zijn zo berekend dat ze corrigeren voor ongelijke trekkingskansen die voortkomen uit de gehanteerde steekproeftrekking. Er wordt gecorrigeerd voor de ondervertegenwoordiging van adressen waar uitsluitend mensen van 65 jaar of ouder wonen en van gemeenten waar sprake was van een te krappe enquêtecapaciteit. Daarnaast wordt er gecorrigeerd voor de oververtegenwoordiging van adressen waar 14-26-jarigen, niet-westerse allochtonen dan wel CWI-

ingeschrevenen woonachtig zijn. Ook wordt gecorrigeerd voor de veranderingen in de steekproefomvang per maand.

In de *tweede stap* worden definitieve ophoogfactoren bepaald. Met deze stap wordt de vertekening ten gevolge van non-respons gereduceerd. De waarnemingen worden daartoe herwogen naar de populatietotalen. Alle personen in een huishouden krijgen daarbij dezelfde ophoogfactor. De methode is ontwikkeld door Lemaître en Dufour[2]. De volgende stratificaties worden daarbij toegepast:

5.1 Stratificaies

Geslacht, leeftijd, regio, land van herkomst en adrestype
Er is een aantal demografische kenmerken als weegterm opgenomen. De eerste weegterm wordt gevormd door leeftijd in 43 categorieën per geslacht. Tussen 15 tot en met 30 jaar en 50 tot en met 65 jaar worden afzonderlijke leeftijdjaren onderscheiden. Hiermee kunnen betere schattingen gemaakt worden van de arbeidsituatie van jongeren naar diverse leeftijdsindelingen en kan de uitstroom van ouderen uit het arbeidsproces beter in kaart gebracht worden. Voor de tussenliggende leeftijden zijn 5 jaarsklassen gehanteerd.

Verder is er een regionale indeling die is gebaseerd op de COROP-indeling en de grotere gemeenten. Er is een indeling gemaakt naar gemeenten of groepen van gemeenten in een COROP-gebied met meer dan 30.000 inwoners en naar een combinatie van geslacht en leeftijd in 3 categorieën.

Voor land van herkomst is een indeling met 14 landen(groepen) gekozen in combinatie met een uitsplitsing naar leeftijd. Deze variabele is overgenomen uit de GBA. Ook adrestype is overgenomen uit de GBA met de categorieën één persoon woonachtig, meerdere personen met kind(eren) woonachtig en overig.

UWV Werkbedrijf
Het kenmerk ingeschreven zijn bij het UWV Werkbedrijf heeft een effect op de schatting van de werkloosheid als deze variabele wordt opgenomen in de weging. Daarom zijn inschrijvingsduur bij het UWV Werkbedrijf en aantal inschrijvingen per provincie opgenomen in de weging. Bij de inschrijvingsduur is ook het onderscheid werkende werkzoekende/niet-werkende werkzoekende meegenomen.

Inkomen
Toevoeging van inkomen levert een belangrijke bijdrage aan de schatting van de werkgelegenheid. Er is gekozen voor een opdeling in 6 inkomensgroepen, waarbij de groep inkomen onbekend samen met hele lage inkomens apart is onderscheiden. Deze informatie is wel gedateerd voor recente jaren omdat de beschikbaarheid van deze informatie een aantal jaren achterloopt. Zowel de hoogte van het inkomen als ook de belangrijkste bron (uitkering of arbeid) van inkomsten zijn in het weegmodel opgenomen. De belangrijkste bron is tevens onderscheiden naar regio (provincie en de 4 grote steden).

Consistentie maandcijfers
In de kwartaalweging van de EBB wordt het gemiddelde van 3 maandcijfers als randtotaal opgenomen. Dit gebeurt voor de werkzame en de werkloze beroepsbevolking en de niet-beroepsbevolking naar 6 domeinen (leeftijd in 3 categorieën x geslacht).

5.2 Panelweging
Naast het wegen naar actuele populatiekenmerken, kunnen schattingen ook verbeterd worden door gebruik te maken van vergelijkbare data in eerdere perioden. Een samengestelde schatter die in Canada is ontwikkeld voor de Labour Force Survey (Fuller en Rao, 2001), wordt ook bij de EBB toegepast. In het kort komt het erop neer dat voor verschillende categorieën van de doelvariabelen arbeidspositie en opleidingsniveau een terugweegvariabele wordt meegenomen met informatie over dezelfde variabelen in het voorafgaande kwartaal.

5.3 Longitudinale weging
In 2009 zijn voor het eerst stroomcijfers gepubliceerd op basis van het panel deel van de EBB. Het gaat om veranderingen in de (arbeid)situatie van personen na drie maanden en na een jaar. Deze geven inzicht in de mobiliteit van personen op de Nederlandse arbeidsmarkt. Om deze stroomcijfers op te hogen naar de Nederlandse populatie is een longitudinale weging ontwikkeld. Deze longitudinale weging sluit zoveel mogelijk

[2] Lemaître, G. And J. Dufour, 1987, An integrated method for weighting persons and families, Survey Methodology, 13 pp. 199-207 (Statistics Canada)

aan bij de reguliere EBB weging. Het reguliere EBB weegmodel is hiertoe uitgebreid met een twee dynamische kenmerken. Het gaat om de kenmerken ‘verandering in CWI-inschrijving’ en ‘verhuizing’

6. Nauwkeurigheid van de uitkomsten

6.1 Onnauwkeurigheidsmarges

De EBB is een steekproefonderzoek. Zoals in ieder steekproefonderzoek hebben de uitkomsten een onnauwkeurigheidsmarge. Omdat het steekproefdesign vrij complex is (zie paragraaf 3), is het schatten van de 95%-betrouwbaarheidsmarges niet eenvoudig. Staat 2 geeft een globale raming van de marges voor opgehoogde aantallen. Daarbij is geen rekening gehouden met het steekproefontwerp noch met de gebruikte schatter. De marges hebben betrekking op uitkomsten voor heel Nederland. Voor tabellen waarin een kenmerk naar een regionaal niveau wordt uitgesplitst gelden andere marges. Strikt genomen zou voor elk kenmerk afzonderlijk een betrouwbaarheidsmarge moeten worden geschat.

Staat 2
95%-Betrouwbaarheidsmarges van de opgehoogde aantallen voor Nederland, 2009

Opgehoogde aantallen	CAPI jaarcijfers		CAPI+CATI jaarcijfers		CAPI+CATI kwartaal	
	absolute marge	relatieve marge	absolute marge	relatieve marge	absolute marge	relatieve marge
x 1000	x 1000	%	x 1000	%	x 1000	%
5	2,0	39,2	1,4	27,7	1,7	34,3
10	2,8	27,7	2,0	19,6	2,4	24,3
15	3,4	22,6	2,4	16,0	3,0	19,8
20	3,9	19,6	2,8	13,9	3,4	17,2
30	4,8	16,0	3,4	11,3	4,2	14,0
50	6,2	12,4	4,4	8,8	5,4	10,8
75	7,6	10,1	5,4	7,1	6,6	8,8
100	8,7	8,7	6,2	6,2	7,6	7,6
200	12,3	6,1	8,7	4,3	10,8	5,4
300	15,0	5,0	10,6	3,5	13,1	4,4
500	19,2	3,8	13,6	2,7	16,8	3,4
750	23,2	3,1	16,4	2,2	20,3	2,7
1000	26,5	2,6	18,7	1,9	23,2	2,3
2000	35,5	1,8	25,1	1,3	31,1	1,6
3000	41,0	1,4	29,0	1,0	35,9	1,2
5000	45,8	0,9	32,4	0,6	40,1	0,8
7500	42,7	0,6	30,2	0,4	37,4	0,5

Ter verduidelijking van het gebruik van staat 2 volgt een getallenvoorbeeld. Stel dat wordt waargenomen dat 75 000 personen tot een zekere categorie behoren. Daarbij behoort zoals blijkt uit staat 2 (b.v. bij de Capi jaargegevens) een marge van 7 600. De grenzen van het 95%-betrouwbaarheidsinterval liggen dan bij benadering bij 75 000 - 7 600 = 67 400 en 75 000 + 7 600 = 82 600. Dit betekent dat de werkelijke waarde met een betrouwbaarheid van 95% ligt in het interval (67 400, 82 600). In Staat 2 zijn de betrouwbaarheidsmarges voor slechts enkele uitkomsten opgenomen. Voor tussenliggende uitkomsten kunnen de betrouwbaarheidsmarges door interpolatie worden berekend.

6.2 Publicatiegrenzen

Vanwege de grote relatieve onnauwkeurigheid worden gegevens beneden een bepaalde waarde niet gepubliceerd. Deze aantallen zijn in de staten en tabellen vervangen door een punt (.)

Een andere belangrijke reden om gegevens te vervangen door een punt (.) is om te voorkomen dat cijfers die zijn gemaakt met de EBB leiden tot identificeerbare personen. Daarom worden aantallen die zijn gebaseerd op opgehoogd minder dan 1500 personen niet weergegeven. In tabellen en in StatLine publicaties worden deze cijfers vervangen door een punt (.).

Daarnaast zijn er meer algemene publicatiegrenzen, waarvoor richtlijnen worden gehanteerd. Deze worden in deze paragraaf uiteengezet. Deze richtlijnen zijn er om te voorkomen dat op basis van de EBB cijfers worden gemaakt op basis van gegevens van (te) weinig respondenten: deze zijn niet betrouwbaar en kunnen niet worden gepubliceerd

Het uitgangspunt is een zogenaamde 30 duizend vuistregel die geldt voor jaarcijfers op basis van één peiling. Dit wil zeggen dat onderverdelingen van groepen van 30 duizend personen of meer worden gepubliceerd. Deze vuistregel gaat er vanuit dat er minimaal 300 onafhankelijke waarnemingen (=steekproefpersonen) nodig zijn om een bepaald fenomeen nauwkeurig te kunnen waarnemen. Op basis van de EBB steekproef komt dit neer op een gewogen aantal van 30 duizend personen. Voor alle EBB bestanden tot en met het jaar 2000 geldt dat er enkel jaarcijfers, gebaseerd op 1 peiling kunnen worden gemaakt. Voor alle cijfers op basis van deze bestanden geldt dan ook deze zogenaamde 30 duizend regel. Zie de vetgedrukte cijfers in Staat 3.

De EBB databestanden vanaf 2001 bevatten niet meer één peiling, maar vijf peilingen. Gegevens kunnen dan gebaseerd worden op meer waarnemingen. Het design van de EBB is vanaf dat moment een volledig roterend paneldesign met vijf peilingen. Op basis van dit design is het mogelijk om zowel jaarcijfers, kwartaalcijfers als stroomcijfers te maken. In de regel worden alle jaarcijfers en kwartaalcijfers van de EBB sinds 2001 gebaseerd op informatie uit alle vijf de peilingen. In sommige gevallen wordt informatie echter alleen verzameld in de eerste peiling en kunnen de uitkomsten alleen gebaseerd worden op informatie uit deze eerste peiling. In dat geval worden er uitsluitend jaarcijfers (of 3 jaarsgemiddelden) gepubliceerd. Afhankelijk van of het gaat om een jaar- of een kwartaalcijfer of eventueel een 3-jaarscijfer (gebaseerd op één of vijf peilingen) worden bepaalde publicatiegrenzen gehanteerd. Deze grenzen zijn weergegeven in Staat 3. De publicatiegrenzen voor stroomcijfers zijn weergegeven in Staat 4.

Staat 3. Publicatiegrenzen voor populaties waarop geperceneerd wordt, EBB design

	publicatieperiode					
	kwartaal		jaar		3 jaar	
	ongewogen	gewogen	ongewogen	gewogen	ongewogen	gewogen
	x 1	x 1000	x 1	x 1000	x 1	x 1000
Peiling 1	n.v.t.	n.v.t.	**300**	**30**	300	10
Peiling 1 t/m 5	300	30	600	15	900	7,5

Het uitgangspunt voor Staat 3 blijft de zogenaamde 30 duizend vuistregel die geldt voor jaarcijfers op basis van één peiling. Dit wil zeggen dat onderverdelingen van groepen van opgehoogd 30 duizend personen of meer worden gepubliceerd. Doordat de EBB vanaf 2001 bestaat uit vijf peilingen, kunnen gegevens vanaf dat moment gebaseerd worden op meer waarnemingen. Deze waarnemingen zijn echter niet onafhankelijk van elkaar, doordat dezelfde respondenten vijf peilingen lang worden gevolgd. Doordat de periode tussen twee peilingen steeds drie maanden is, bevatten gegevens over één kwartaal uitsluitend onafhankelijke waarnemingen. Gegevens voor een heel jaar bevatten gedeeltelijk dubbele huishoudens (in verschillende peilingen) en zijn daarmee niet helemaal onafhankelijk van elkaar. Uitgerekend is dat er op jaarbasis twee keer zoveel onafhankelijke waarnemingen zijn bij vijf peilingen ten opzichte van één peiling. Voor jaarcijfers op basis van vijf peilingen betekent dit dat er in de bestanden ten minste 600 onafhankelijke waarnemingen zitten. Dit komt overeen met opgehoogd 15 duizend personen. Vanuit deze regels voor jaarcijfers kan ook de grens voor kwartaalcijfers en 3-jaarscijfers bepaald worden. Kwartaalcijfers betreffen in het huidige design van de EBB altijd onafhankelijke waarnemingen. De ondergrens voor publicatie betreft dus 300 unieke waarnemingen. Opgehoogd komt dit voor kwartaalcijfers neer op een publicatiegrens van 30 duizend personen. Naast jaar- en kwartaalcijfers kan ook gebruik gemaakt worden van 3-jaarsgemiddelden. De ondergrens voor publicatie kan hier op dezelfde manier bepaald worden. Omdat het aantal waarnemingen dan groter is, is ook de ondergrens voor publicatie lager. Voor 3-jaarscijfers gebaseerd op vijf peilingen zijn dit opgehoogd 7,5 duizend personen, gebaseerd op één peiling zijn dit er 10 duizend.

De hierboven genoemde publicatiegrenzen zijn bedoeld als algemene vuistregels. Afhankelijk van het doel van een bepaalde tabel kan ervoor gekozen worden om deze vuistregels strikter toe te passen.

6.3 Longitudinale gegevens

Voor de longitudinale cijfers die met behulp van de EBB kunnen worden samengesteld, gelden andere publicatiegrenzen. Voor de longitudinale kwartaalcijfers wordt viervijfde deel van het roterend panel gebruikt (peiling 2 t/m 5). Bij de longitudinale jaarcijfers gaat het alleen om respondenten uit de eerste en vijfde peiling. De grenzen hiervoor zijn vermeld in Staat 4.

Staat 4 Publicatiegrenzen voor populaties waarop gepercenteerd wordt, EBB design

	Kwartaalcijfers longitudinaal			Jaarcijfers longitudinaal	
	ongewogen	gewogen		ongewogen	gewogen
	x 1	x 1000		x 1	x 1000
Peiling 2 t/m 5	400	40	Peiling 1 en 5	430	43

Het uitgangspunt van de cijfers in Staat 4 zijn de gemiddelde ophoogfactoren van beide longitudinale wegingen (voor 15-64 jarigen, 2003-2009). Deze is voor de longitudinale kwartaalweging gemiddeld 177. Dit gemiddelde is vergeleken met die van de reguliere EBB weging voor kwartaalcijfers. Deze heeft een gemiddelde ophoogfactor van 133. Dit betekent dat de ophoogfactor van de longitudinale kwartaalweging 1,33 maal hoger is (177/133=1,33). De publicatiegrenzen komen voor de longitudinale kwartaalcijfers dan ook 1,33 hoger te liggen. Afgerond is dit 400 ongewogen; 40 duizend gewogen als randtotaal. Hetzelfde is gedaan voor de longitudinale jaarcijfers, waarin respondenten uit alleen peiling 1 en peiling 5 zijn opgenomen. Hier is de gemiddelde ophoogfactor 189.[3] Dit ligt 1,42 maal hoger dan de reguliere EBB weging. De publicatiegrenzen voor longitudinale jaarcijfers komt dan op ongewogen 430 en gewogen 43 duizend.

7. Definities, begrippen en classificaties

Allochtonen
Personen waarvan minstens één ouder niet in Nederland is geboren. Zij worden onderscheiden naar land van herkomst.

Arbeidsduur
Het aantal uren dat een persoon in een normale of gemiddelde werkweek werkt.

Arbeidsrelatie
Zie *Positie in de werkkring.*

Autochtonen
Personen waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren.

Bedrijfstak/-klasse
De indeling naar aard van het bedrijf is overeenkomstig de Standaard Bedrijfs Indeling (SBI 1993). Voor het vaststellen van het soort bedrijf waar de respondent werkt worden de volgende gegevens gebruikt: de naam van het bedrijf, het soort bedrijf en de bedrijfsgrootte. Het soort bedrijf wordt zoveel mogelijk tijdens het interview, middels een afleiding die is ingebouwd in de vraagstelling, vastgesteld. Als dit niet mogelijk is worden de naam en het adres van het bedrijf opgezocht in het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Als dit ook niet mogelijk is, komt de indeling tot stand aan de hand van de omschrijving van het soort bedrijf die de respondent heeft gegeven. Voor een gedetailleerde beschrijving van de classificatie wordt verwezen naar de CBS publicatie 'Standaard Bedrijfsindeling 1993'.

Beroepsbevolking Definitie CCS1991
Volgens deze definitie worden tot de beroepsbevolking gerekend:
- personen die ten minste twaalf uur per week werken, of
- personen die werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste twaalf uur per week gaan werken, of

[3] Het verschil tussen de ophoogfactor van de longitudinale jaarweging en longitudinale kwartaalweging is niet erg groot. Dit komt omdat de grootste panel uitval tussen de eerste en tweede peiling van de EBB plaatsvindt.

- personen die verklaren ten minste twaalf uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooien om werk voor ten minste twaalf uur per week te vinden.
Van de beroepsbevolking worden personen die ten minste twaalf uur per week werken tot de *werkzame beroepsbevolking* gerekend en degenen die niet of minder dan twaalf uur per week werken tot de *werkloze beroepsbevolking*.

Beroepsniveau/-klasse/-groep
De indeling naar beroep is overeenkomstig de Standaard Beroepenclassificatie 1992 (SBC 1992).
Voor het vaststellen van beroep worden de volgende gegevens gebruikt: de beroepsomschrijving, de voornaamste werkzaamheden, het leiding geven, de leidinggevende werkzaamheden en het aantal mensen waaraan leiding gegeven wordt, de omschrijving van het soort bedrijf. Het beroep wordt zoveel mogelijk tijdens het interview, middels een afleiding die is ingebouwd in de vraagstelling, vastgesteld. Als dit niet mogelijk is wordt achteraf aan de verzamelde gegevens alsnog een beroep toegekend. In een aantal gevallen wordt daarbij gebruik gemaakt van gegevens over het gevolgde onderwijs en de positie in de werkkring.
Voor een gedetailleerde beschrijving van de classificatie zij verwezen naar de publicatie 'Standaard Beroepenclassificatie 1992'.
In de jaren 1992-1995 is geen beroep waargenomen bij personen die minder dan twaalf uur werken en bij personen die in tijdelijke dienst zijn voor minder dan een half jaar én geen toezegging hebben voor een vast dienstverband. Vanaf 1996 is beroep waargenomen bij vrijwel alle personen.

Beschikbaar (definitie beroepsbevolking 1991)
Beschikbaar zijn alle personen die binnen twee weken in een nieuwe werkkring kunnen beginnen of die binnen drie maanden kunnen beginnen omdat een termijn van twee weken niet haalbaar is wegens een opzegtermijn van de huidige werkkring (als men werk heeft van minder dan twaalf uur), het afronden van vrijwilligerswerk, het moeten regelen van kinderopvang of wegens vakantie of ziekte.

COROP-gebied
Gebiedsindeling ontworpen door de Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma, waarin veertig gebieden en drie subgebieden worden onderscheiden.

Flexibele arbeidsrelatie
Zie *Positie in de werkkring.*

Geregistreerde werklozen (definitie 1991)
Tot de geregistreerde werklozen worden gerekend de bij een CWI (voorheen arbeidsbureau) ingeschreven personen in de leeftijd van 16 tot en met 64 jaar die:
- niet of minder dan twaalf uur per week werken èn
- beschikbaar zijn voor een baan van twaalf uur of meer per week of werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste twaalf uur per week gaan werken.

Geregistreerd werkloosheidspercentage
De geregistreerde werklozen in procenten van de beroepsbevolking.

Gewenste arbeidsduur per week
De gewenste wekelijkse arbeidsduur per week is bepaald aan de hand van de opgave van de respondent.

Leeftijd
Bij de indeling naar leeftijd is uitgegaan van de leeftijd op de enquêtedatum.

Onderwijsniveau/-sector
Om de aansluiting bij de ISCED te verbeteren en internationale vergelijkingen te vergemakkelijken, is de indeling van het onderwijsniveau aangepast. Het hoogst behaalde onderwijsniveau is vastgesteld met behulp van de Standaard Onderwijsindeling 2006.

- Basisonderwijs zijn alle opleidingen op niveau 1 en 2 van de SOI. Dit omvat het gehele basisonderwijs en de eerste fase van het voortgezet onderwijs: lbo/ vbo/ vmbo, mulo/ mavo;
- Vmbo, mbo 1, avo onderbouw zijn alle opleidingen op niveau 3 van de SOI. Dit omvat de eerste 3 leerjaren van havo/vwo (en hun voorgangers) en het laagste niveau van het beroepsonderwijs, vergelijkbaar met de huidige assistentenopleiding (mbo kwalificatieniveau 1);
    - Avo onderbouw omvat de eerste drie jaren van havo/vwo (SOI-niveau 3.3), mulo, ulo en de theoretische en gemengde leerwegen in het mbo.
- Havo, vwo, mbo omvat de opleidingen op niveau 4 van de SOI, d.w.z. de tweede fase van het voortgezet onderwijs: bovenbouw havo/vwo en opleidingen vergelijkbaar met mbo 2, 3 en 4;
    - Mbo 2 en 3 omvatten de basisberoeps- en vakopleidingen (beroepsopleidingen op SOI-niveau 4.1 en 4.2).
    - Mbo 4 (beroepsopleidingen op SOI-niveau 4.3).
    - Havo, vwo (algemene opleidingen op SOI-niveau 4.2 en 4.3)
- Hbo, wo bachelor omvat de opleidingen op niveau 5 van de SOI.
- Wo omvat de opleidingen op niveau 6 en 7 van de SOI.

Verklaring van de gebruikte afkortingen:
ISCED - International Standard Classification of Education
SOI - Standaard onderwijsindeling
Lbo - Lager beroepsonderwijs
Vbo - Voorbereidend beroepsonderwijs
Vmbo - Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Mbo - Middelbaar beroepsonderwijs
Mbo 1: WEB Assistentenopleidingen
Mbo 2: WEB Basisberoepsopleidingen
Mbo 3: WEB Vakopleidingen
Mbo 4: WEB Middenkader- en specialistenopleidingen e.d.
Mulo - (Meer) uitgebreid lager onderwijs
Mavo - Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
Havo - Hoger algemeen voortgezet onderwijs
Ulo - Uitgebreid lager onderwijs
Vwo - Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
Wo – Wetenschappelijk onderwijs

Toelichtingen op de SOI 2006 zijn te vinden in de publicatie van de SOI 2006. Deze is te raadplegen via intranet/www.cbs.nl, standaarden / begrippen en classificaties / SOI.

Participatie
Bruto participatie: beroepsbevolking in procenten van de bevolking.
Netto participatie: werkzame beroepsbevolking in procenten van de bevolking.

Positie in het huishouden
Bij positie in het huishouden worden de volgende onderscheidingen gehanteerd:
- eenpersoonshuishouden (persoon die alleen een huishouding voert);
- lid van paar (geen ouder);
- lid van ouderpaar;
- alleenstaande ouder;
- minderjarig kind (ongehuwde persoon jonger dan achttien jaar);
- meerderjarig kind (ongehuwde persoon van achttien jaar of ouder die met één of beide ouders samenwoont);
- overig lid.

Positie in de werkkring
Bij positie in de werkkring worden werknemers en zelfstandigen onderscheiden.
Werknemers worden onderscheiden in
- *werknemers met een vaste arbeidsrelatie:* het arbeidscontract is niet van beperkte duur én de werknemer is voor een vast overeengekomen aantal uren in dienst;
- *werknemers met een flexibele arbeidsrelatie:* het arbeidscontract is van beperkte duur én/of de werknemer is niet voor een vast overeengekomen aantal uren in dienst.

Een *arbeidscontract van beperkte duur* is een contract van korter dan één jaar zonder toezegging van aanstelling in vaste dienst.
Werknemers met een *flexibele arbeidsrelatie* worden verder onderscheiden naar de aard van het arbeidscontract:
- uitzendkrachten;
- oproepkrachten;
- invalkrachten;
- overig.

Zelfstandigen worden onderscheiden in:
- *zelfstandige, eigen bedrijf:* Personen die werkzaam zijn in eigen bedrijf of praktijk;
- *zelfstandige, meewerkende:* Personen die werkzaam zijn in bedrijf of de praktijk van hun partner of ouders;
- *overige zelfstandige:* Personen die niet werknemer zijn en niet werkzaam zijn in eigen bedrijf of praktijk of bedrijf van hun partner/ouders. Tot deze categorie behoren onder meer freelancers.

Werkloze beroepsbevolking
Zie *Beroepsbevolking.*

Werkloosheidspercentage
De werkloze beroepsbevolking in procenten van de beroepsbevolking.

Werknemer
Zie *Positie in de werkkring.*

Werkzame beroepsbevolking
Zie *Beroepsbevolking.*

Zelfstandige
Zie *Positie in de werkkring.*

Zoekactiviteiten (definitie beroepsbevolking 1991)
Van het ontplooien van activiteiten om werk te vinden is sprake als betrokkene verklaart de afgelopen vier weken iets te hebben gedaan om werk te vinden. Personen die het afgelopen half jaar iets hebben gedaan om werk te vinden maar in de afgelopen vier weken niet vanwege het wachten op de uitslag van een sollicitatieprocedure worden eveneens tot de personen gerekend die activiteiten hebben ontplooid om werk te vinden.